

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מַצָּה זֹה - תְּרִפְכִּית

5629/1869

בְּס"ד. פָּסָח, כ"ט.

With the help of Heaven. Pesach, 29th

This matzah that we eat—why do we eat it?	מַצָּה זוֹ שָׁאנוּ חֲנַנָּנוּ אָכְלִים עַל שָׁוֹם מֵה?
Because the dough of our ancestors did not have time to leaven, until the King of kings, the Holy One, blessed be He, revealed Himself to them and redeemed them,	עַל שָׁוֹם שְׁלָא הַסְּפִיק בְּצָקָם שֶׁל אָבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיז עַד שְׁפְגַלָּה עַלְיָהָם מֶלֶךְ מֶלֶכִים הַמֶּלֶכִים הַקָּבָ"ה וְגַאֲלָם
as it is stated (Exodus 12:39): “And they baked... cakes of matzah from the dough that they brought out of Egypt, for it had not leavened, because they were driven out of Egypt and could not delay...”	שָׁנָאכָר (שְׁמוֹת י"ב:ל"ט) וַיֹּאמֶר כֹּו אָשֶׁר הַזְּכִיאוּ מִצְרָיִם עֲזֹת בָּי לְאַתָּה תְּמִימִז, כִּי גַּרְשָׂו מִצְרָיִם וְלֹא יִכְלֹו לְהַתִּמְהִמָּה כֹּו
It turns out that the primary reason for eating matzah is because the dough of our ancestors did not have time to leaven before the King of kings, the Holy One, blessed be He, revealed Himself and redeemed them.	גַּמְצָא שְׁעָרָה עַבְנָנוּ אֲכִילַת מַצָּה הִיא עַל שְׁמֶן שְׁלָא הַסְּפִיק בְּצָקָם שֶׁל אָבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיז עַד שְׁפְגַלָּה עַלְיָהָם מֶמְשָׁלַת מֶלֶךְ מֶלֶכִים הַקָּבָ"ה וְגַאֲלָם
Similarly, it is written in Parshas Re'eh (Deuteronomy 16:3): “For seven days you shall eat matzos, the bread of affliction, for in haste you went out from the land of Egypt.”	וְכֹנֶת בְּפֶרֶשֶׁת רֵא (זְבָרִים ט"ז:ג): שְׁבָעַת יְמִים תַּאֲכִל עַלְיוֹ מַצּוֹת לְחַם עֲנֵי, כִּי בְּחַפּוֹזָן יְצָאת מָרָץ מִצְרָיִם
From which it is implied that the reason for eating matzah is because “in haste you left Egypt”—	שְׁמַשְׁמָעַ שְׁעָנָנוּ אֲכִילַת מַצָּה הוּא לְפִי שְׁבָחָפּוֹזָן יְצָאת מָרָץ מִצְרָיִם
and this is the idea that the dough did not have time to leaven.	וְזֶהוּ עַבְנָנוּ שְׁלָא הַסְּפִיק בְּצָקָם שֶׁל אָבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיז
But all the commentaries ask: was not the command to eat matzah given prior to all this?	וְהַקְשׁוּ כָל הַמִּפְרָשִׁים: הַלְאָה הַצּוֹו עַל אֲכִילַת מַצָּה הַיָּה קְדֻם לְזָה
As it is written in Parshas Bo (Exodus 12:3–8): “On the tenth of this month... each man shall take a lamb... and they shall eat the meat on that night, roasted over fire, and matzah; with bitter herbs they shall eat it.”	כְּמוֹ שְׁבָחָו בְּפֶרֶשֶׁת בָּא (שְׁמוֹת י"ב:ג–ח): בְּעַשְׂוָר לְחַדְשָׁה כְּזָה וַיָּקַחוּ לְהָם אִישׁ שָׁה כֹּו וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בְּלִילָה כְּזָה צְלִיאָשׁ וּמַצּוֹת עַל מְרַדִּים יָאַכְלָהוּ
And it is written (Exodus 12:18): “On the first [day], on the fourteenth day of the month in the evening, you shall eat matzos.”	וְכֹנֶת (שְׁמוֹת י"ב:י"ח): בְּרָאַשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עַשֶּׂר יוֹם לְחַדְשָׁה בְּעַרְבָּה תַּאֲכִלוּ מַצּוֹת
It turns out that even before the King of kings, the Holy One, blessed be He, revealed Himself and redeemed them,	וְגַמְצָא שְׁפָקָם שְׁפְגַלָּה עַלְיָהָם מֶמְשָׁלַת מֶלֶךְ מֶלֶכִים הַמֶּלֶכִים הַקָּבָ"ה וְגַאֲלָם
they were already commanded to eat matzah—	נְצָטוּוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה
and not just because the dough did not have time to leaven,	וְלֹא מִשּׁוֹם שְׁלָא הַסְּפִיק הַבָּצָק לְהַחְמִיז לְבַד

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצה זו - תרכ"ט

5629/1869

but rather like the rest of the mitzvos of the Torah, we were commanded to eat matzah as well.	אלא כשאר מצות התורה נצטווינו גם כן לאכול מצה כו.
And this difficulty was answered in <i>Likkutei Torah</i> , in the discourse beginning <i>Matzah Zo</i> , that there are two levels of matzah .	ונתישב פרוץ קשיא זו בלקוטי תורה בזכור המתחיל מצה זו, שיש שמי בחרינות במצה
The first is the matzah of the first night , about which it is said (Exodus 12:18), "In the evening you shall eat matzos."	היא מצה היללה הראשה, שעליה נאמר (שנות י"ב:י"ח) בערב תאכלו מצות
This is the commandment to eat the Korban Pesach with this matzah.	ונהייה המצונה אשר נצטו לאכול את הפסח עם מצה זו
But because the dough of our ancestors did not have time to leaven, therefore they also ate matzah during the rest of the days as well.	אבל מפני שלא הספיק בזאת של אבותינו להחמיז. לכן אכלו גם בכלל שאר הימים גם כן מצה
And in the discourse <i>Sheshet Yamim</i> it explains that these are two levels of matzah:	ובזכור המתחיל ששת ימים מבאר שזו שמי בחרינות מצה
The first is matzah from before midnight ,	הא' – מצה שקדם חצות
and the second matzah is from after midnight , for at midnight the King of kings revealed Himself to them.	ומצה ה' היא מצה שלאחר חצות, שבבחות היללה. נגלה עליהם מלך מלכי המלכים
Therefore, the dough of our ancestors did not have time to leaven.	לכן לא הספיק בזאת של אבותינו להחמיז
The matzah that we eat before midnight corresponds to the matzah that our ancestors ate after midnight .	ומצה שאנו אנו אוכלים קדם חצות – זאת על שם המצאה שאכלו אבותינו אחר חצות
And therefore we say: " This matzah that we eat before midnight is because the dough of our ancestors did not have time to leaven until the King of kings revealed Himself and redeemed them."	ולכן אנחנו אומרים מצה זו שאנו אנו אוכלים קדם חצות – היא על שם שלא הספיק בזאת של אבותינו להחמיז עד שגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם
Even though for them this occurred after midnight, we eat this matzah before midnight.	ומצה זו קדם חצות – אכל אנחנו אוכלים מצה זו
It turns out that in this matzah that we eat before midnight, there are two mitzvos :	ונמצאה שבמצה זו שאנו אנו אוכלים קדם חצות – יש בה שני מitzות
One, that we were commanded to eat matzah , just as our ancestors were commanded to eat the Pesach roasted over fire with matzah and maror (Exodus 12:8).	האחד – מה שצטווינו לאכול מצה, כמו שנצטו אבותינו לאכול את הפסח צלי-אש ומץות על מרורים יאכלתו (שנות י"ב:ח)

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

Though maror is rabbinic, matzah is a Torah obligation , since the verse repeats (Exodus 12:18): "In the evening you shall eat matzos," as our Sages explain at the end of Tractate Pesachim (120a).	רק שמהרור הוא דרבנן, ומצאה – דאורייתא, לפי שטור וכתב (שםות י"ב:י"ח) בערב תאכלו מצות, כדאמר רבותינו בסוף מפקת פסחים (דף ק"ב ע"א).
And also, this very eating of matzah is because the dough of our ancestors did not have time to leaven.	גם – אכילת מצאה זו גופה – אנחנו אוכלים אונחה על שם שלא הפסיק בצקם של אבותינו להחמצין כו.
And this is according to what is explained in <i>Likkutei Torah</i> , in the discourses <i>Matzah Zo</i> and <i>Sheshet Yamim</i> .	וזה לפי מה שנטבאר בלאוטי תורה, בדבורי המתחיל מצאה זו וששׁת ימים.
However, the straightforward explanation is that the main idea of eating matzah is as we say in the Haggadah:	אכל התרוץ הפסות הוא, עיקר ענין אכילת מצאה, הוא כמו שאומרים בהגדה
" <i>This matzah that we eat—why? Because the dough of our ancestors did not have time to rise</i> ", as it is written: "For they were driven out of Egypt" (Exodus 12:39).	מצאה זו שאנו אוכלים – על שום מה? על שום שלא הפסיק בצקם של אבותינו להחמצין, כמו שפטוב: כי גרשו ממצרים (שםות י"ב:ל"ט).
And that which is written "In the evening you shall eat matzos" (Exodus 12:18), this is in the manner of what is said (Isaiah 46:10): "Declaring the end from the beginning."	ומה שפטוב: בערב תאכלו מצות (שםות י"ב:י"ח), זה על דרך מה שאמר (ישעיה מ"ז): מגיד מראשת אקירתה.
Since the Holy One, blessed be He, knew that the Exodus from Egypt would necessarily be in haste,	שליחות פ"ק"ה ידע שענין יציאת מצרים בהרעה, שיחיה בחרפוזון דוקא
and that there would be a revelation of the King of kings to redeem them,	ויהי גילוי מלך מלכי המלכים לגואל אותם
therefore the dough of our ancestors would not have time to rise—	– לכן לא יפסיק להחמצין בצקם של אבותינו
so the commandment was already given on the tenth of the month that <i>in the evening they shall eat matzah</i> .	לכן היה הצווי בעשור לחזור שבערב יאכלו מצות.
Thus, this command was in the manner of "He declares from the beginning what will happen in the end."	וכרי צויה זה הוא על דרך שהגיד להם מראשת מה שיחיה באקירתה.
And one can say further: that is why it was told to them beforehand—so that it would be a mitzvah.	ויש לומר עוד, שכן נאמר להם קודם, כדי שיחיה מצאה.
For they ate matzah because they were driven out of Egypt,	שהרי הם אכלו מצאה ממשה שברשו ממצרים
and because of the revelation of the King of kings, the Holy One, blessed be He,	וממשה שיחיה גילוי ממלכת מלך מלכי המלכים הפק"ה,
the dough did not have time to rise.	לא הפסיק להחמצין
It turns out that there was no mitzvah in this at all—	– ונמצא שאין קיינה בזוה מצואה כלל

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

therefore they were commanded beforehand so that there would be a mitzvah in their eating.	לזה נצטוו מראש כדי שתהייה מצוה בזה שיאכלו
And the fact that they actually ate matzah because the dough didn't have time to rise	ומה שבאמת אכלו מזא מפשעה שלא הסייע
does not contradict the mitzvah,	או זה מנגד למצוה
because if the redemption had happened in a manner where they were not driven out of Egypt,	שאם היה אונן נאלה בענין שלא היו מונשים ממצרים
they would still have eaten matzah because of the commandment.	היו גם אוכלים מזא מפשום הצווי
Therefore, there is a mitzvah in this.	לכן יש בזה מצוה
And even though G-d knew that the redemption would be in such a way that there would not be time for the dough to rise,	והק"ה אף על פי שידע שהנאלה תקופה באופן כזה שלא יסייע להחמצין
nevertheless, He commanded them in this manner, as it says:	מכל מקום צום פן – על דרך
<i>“Declaring the end from the beginning”, and so that it would be a mitzvah, not just in commemoration of the event.</i>	מגיד מראשת אחרית, ובכך שתהייה מצוה ולא רק על שם המארעכו.
And behold, regarding that which it is written: <i>“For seven days you shall eat matzos, the bread of affliction, for in haste you left the land of Egypt”</i> (Deuteronomy 16:3),	והנה בענין מה שכתבו: שבעת ימים תאכל עליך מצות לחם עני, כי בחפזון יצאת מארץ מצרים (דברים ט:ז:ג)
it implies that the fact they left Egypt in haste was a positive quality,	משמעותו של מה שיצאו ממצרים בחפזון – זה מעלה
that the redemption happened quickly,	שהנאלה היתה ב מהירות
and on account of that we eat matzah in remembrance that our ancestors left Egypt in haste.	על שם זה אוכלים מזא לבך שיצאו אבותינו ממצרים בחפזון.
But the Shelah (Shnei Luchos HaBris) asks: Is it not written regarding the future redemption (Isaiah 52:12):	והקsha הפל"ה: הלא לעתיד לבוא כתוב (ישעיה נ:ב:יב):
<i>“For you shall not go out in haste, and you shall not go in flight, for the Lord will go before you”?</i>	כى לא בחפזון תצאו, ובמנוסה לא תלכו, כי הולך לפניכם ה
This implies that there is an even greater quality in the fact that in the future, they will not leave in haste.	משמעותו של מה יתירה בזה שלעתיד לא ילכו בחפזון.
And we must also understand: What is the reason that in the future they will not leave in haste—because G-d will go before them?	ואיך לומר: מהו הטעם שלעתיד לא ילכו בחפזון – ? מפני שהולך לפניהם ה
After all, even at the Exodus from Egypt it is also written (Exodus 13:21): <i>“And Hashem went before them”</i> ,	והלא גם ביציאת מצרים נאמר (שמות י"ג:כ"א): וזה הולך לפניהם ה
and nevertheless, they left in haste.	ומכל מקום יצאו בחפזון.

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מִצְחָה זֹה - תְּרִפְכִּית

5629/1869

Behold, concerning the matter of “haste” (<i>chippazon</i>), there are three opinions :	הנה בענין החרפוזון – יש שם שלוש דעתות
The first: that it was the “ <i>haste of Egypt</i> .”	הראשונה – ש↙היה חפazon דמצרים
As our Sages said in Berachos 9a:	(כמו שאמרו רבותינו (ברכות ד' ט' ע"א
Rabbi Eliezer ben Azariah held: “What is <i>chippazon</i> ? It is the <i>haste of Egypt</i> .”	רבי אליעזר בן עזריה סבר: מי חפazon? חפazon דמצרים
And Rabbi Akiva held: “What is <i>chippazon</i> ? It is the <i>haste of Israel</i> .”	רבי עקיבא סבר: מי חפazon? חפazon דישראל
And in the <i>Mechilta</i> (also brought in <i>Yalkut Shimoni</i>) it says:	ובמקילפה – והוא מזκא גם בילוקוט – נאמר
The <i>chippazon</i> was the <i>haste of the Shechinah</i> (<i>Divine Presence</i>).	ש↙החרפוזון היה חפazon דשכינה
And even though this is only a “hint” and not a definitive proof, as it says “ <i>there is no proof, only a hint</i> ”,	ונאף על פי זהה אינו אלא זכר לזכור ולא ראה גמורה
nevertheless, it would seem that this is in fact a full proof ,	הרי לך זה היה ראה גמורה
as it is stated (<i>Shir HaShirim</i> 2:8): “ <i>The voice of my beloved! Behold, it comes, leaping over the mountains...</i> ”	שנאמר (שיר השירים ב':ח): קול דודי הנה זה בא, מרגל על הרים כו'
and the leaping is the concept of <i>chippazon</i> (haste).	ונדרילוג – הוא ענין החרפוזון
And we must explain: how could they say that it is only a hint (<i>zekher</i>) and not a proof (<i>re'ayah</i>)? For it would seem that this is actually a full and clear proof.	ואיך לומר: מה שאמרו שאינו רק זכר לזכור – אלא לך זה הוא ראה גמורה
And behold, regarding the verse “ <i>For seven days you shall eat matzos, the bread of affliction, for in haste you left the land of Egypt</i> ” (<i>Deuteronomy</i> 16:3),	והנה בענין מה שכתבו: שבעת ימים תאכל עליון מצות לחם עני, כי בחרפוזון יצאת מארץ מצרים (דברים ט'ז:ג)
it implies that the fact our ancestors left Egypt in <i>haste</i> is a positive quality —that the redemption happened swiftly.	משמע שמה שיצאו ממצרים בחרפוזון – זהו מעלה, שהגילה קומה במחירות
And for this reason, we eat matzah—to commemorate that our ancestors left Egypt in <i>haste</i> .	ועל שם זה אוכלים מזקה – לך שיצאו אבותינו ממצרים בחרפוזון
But the <i>Shelah</i> (<i>Shnei Luchos HaBris</i>) asked: Is it not written regarding the future redemption (<i>Isaiah</i> 52:12):	והקשה בשל"ה: לך לעתיד לבוא כתוב (ישעיה נ'ב:יב):
“ <i>For you shall not go out in haste, and you shall not go in flight, for Hashem will go before you</i> ”?	כי לא בחרפוזון תצא, ובמנוסה לא תילכו, כי ה' הולך לפניך
This implies that not going in haste is a <i>greater quality</i> in the future redemption.	משמע שיש מעלה יתרה בזה שלעתיד לא תילכו בחרפוזון

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מְצָהָ זָה - תְּרִפְיָת

5629/1869

And we must also explain: what is the reason that they will not go in haste in the future—because Hashem goes before them?	ואזיריך לומר גם כן: מהו הטעם שלעתייד לא יילכו? בכהפazon – מפני שה' הילך לפניהם
Was it not also said by the Exodus from Egypt (Exodus 13:21): “ <i>And Hashem went before them</i> ”? And nevertheless, they left in haste.	ובכלא ביציאת מצרים גם כן נאמר (שםות י"ג:כ"א): ונה' הילך לפניהם, ומכל מקום יצאו בכהפazon
Behold, regarding the concept of <i>haste</i> (<i>chippazon</i>), there are three views :	ונהנה בענין הכהפazon יש שם שלוש דעתות
First: it was the <i>haste of Egypt</i> —as our Sages said in Berachos 9a:	הראושונה – שהי' הכהפazon דמצרים, כמו שאמרו (רבותינו) (ברכות ד' ט' ע"א):
Rabbi Eliezer ben Azariah says: What is <i>chippazon</i> ? The haste of Egypt.	רבי אליעזר בנו עזריה סבר: מי הכהפazon? הכהפazon דמצרים
Rabbi Akiva says: What is <i>chippazon</i> ? The haste of Israel.	ורבי עקיבא סבר: מי הכהפazon? הכהפazon דישראל
And in the Mechilta , brought also in Yalkut Shimoni , it says: the haste was the <i>haste of the Shechinah</i> .	ובמגילתא – והוא מובא גם בילקוט – נאמר: הכהפazon ה' הכהפazon דשכינה
And even though they said this is only a <i>hint</i> , not a proof, it would seem that this is actually a full proof ,	ונאף על פי שאמרו שאין ראייה לזכור אלא זכר לזכור כבר לכאן – היא ראייה גמורה
“ <i>The voice of my beloved! Behold, it comes, leaping over the mountains...</i> ” (Song of Songs 2:8), and this “leaping” is the concept of haste.	קול דודי הבה-זה בא, מدلג על הקרים כי (שיר השירים ב':ח'), וקדילוג – הוא ענין הכהפazon
So how can they say it is only a hint, when it appears to be a clear proof of the redemption from Egypt.	ואזיריך לומר: מה שאמרו שאינו רק זכר לזכור – אלא לכאן – הוא ראייה גמורה שאצאו ממצרים
From that point forward, however, “ <i>you shall not go out in haste</i> ” (Isaiah 52:12).	מכאן ואילך: כי לא בכהפazon פצאו
And in Midrash Tehillim on the verse “ <i>For with You is the source of life; in Your light we see light</i> ” (Psalms 36:10), it brings a parable:	ובמזרש תהילים על הפסוק (קהלים לו:ו): כי עמך מקור חיים, באורך נרא האור, הבהיא משל
One who was walking at night in the dark lit a lamp to illuminate the darkness—but it went out. He lit a second—it went out. He lit a third—it went out.	משל לאחד שהנה הולך בלילה באפלה, הוליך את הבר לנoir את החשך – וככבה. הוליך בר שני – וככבה. הוליך שלישי – וככבה
He said: Until when will I trouble myself lighting candles? I will wait for the morning light.	אמר: עד מתי אני מתגעע? אמתין עד אור הבוקר
For the daylight does not go out.	שאור היום אינו כבה

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מְצָהָ זָה - תְּרִפְיָת

5629/1869

So too, said Knesses Yisrael before Hashem: In the exile of Egypt, Moshe and Aharon stood and redeemed them—but it faded, for they were exiled to Bavel.	כִּי אָמָרָה בְּנַסְתָּה יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקָּבָ"ה: בְּגָלוֹת מִצְרָיִם עַמְּדוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְגָנְאַלּוּ – וְכֹה, כִּי גָּלוּ לְבָבָן.
Then Chananyah, Mishael, and Azaryah stood and redeemed them—and it too faded, for they were exiled to Greece.	עַמְּדוּ חָנָנִיָּה מִישָׁאֵל וְעַזְרָנִיָּה וְגָנְאַלּוּ – וְכֹה, שָׁגָלוּ לְיוּן.
Then the Chashmona'im and their sons stood and redeemed them—and it too faded, for they were exiled again.	עַמְּדוּ חַשְׁמוֹנָאי וּבָנָיו וְגָנְאַלּוּ – וְכֹה, שָׁגָלוּ עוֹד.
She said: Until when shall I exert myself to be redeemed by flesh and blood? I will wait for the morning light.	אָמָרָה: עַד מָתִי אָנָּי מִתְּגַעֵּת לְהַגְּאֵלָה עַל יְדֵי בָּשָׁר וְדָם? אַמְּפִין עַד אָרֶן הַבָּקָר
And this is the meaning of “ <i>in Your light we shall see light</i> ”—that the final redemption will be by Hashem, and it will be a complete redemption.	וְזֹה בָּאָרוֹךְ נְרָאָה אָרֶן – שְׁהַגְּאֵלָה תַּהֲיוֹת עַל יְדֵי הַקָּבָ"ה, וְתַהֲיוֹת גָּאֵלָה שְׁלָמָה?
And this is what Moshe said to Hashem (Exodus 3:11): “ <i>Who am I?</i> ” And our Sages said in Shemos Rabbah 3:11:	וְזֹה מָה שָׁאָמַר מֹשֶׁה לְהָיָה (שְׁמוֹת ג':י'א): מַי אָנֹכִי? (אָמָרָוּ רְבּוֹתֵינוּ (שְׁמוֹת רְבָה פ'ג)
Moshe said to Hashem: Did You not tell Yaakov (Genesis 46:4): “ <i>I shall go down with you to Egypt, and I shall surely bring you up</i> ”?	אָמָרָ מֹשֶׁה לְהָיָה: וְהִלְאָ כִּי אָמָרָת לְיַעֲקֹב (בְּרִאשִׁית מ'ו':ד): אָנֹכִי אָרֶד עַמָּךְ מִצְרָיִם, וְאָנֹכִי אָעַלְךָ גַּם עַלָּה?
And now You say: “ <i>Go, and I shall send you to Pharaoh</i> ”?	וְעַכְשִׁיו אַתָּה אֹמֵר: לְךָ וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרָעָה?
So the meaning of the verse “ <i>Who am I</i> ” is: Am I truly the “ <i>I</i> ” You told Yaakov would bring them up?	וּנְמָצָא שְׁפִירּוֹשׁ הַפְּסָוק מֵאָנֹכִי – הִכִּי אָנָּי הוּא הָאָנֹכִי? שְׁאָמָרָת לְיַעֲקֹב: אָנֹכִי אָעַלְךָ גַּם עַלָּה?
That is, Moshe wanted the redemption to be through Hashem—not through flesh and blood—so that it would be an eternal redemption , like the future redemption, which will have no reversals.	וְהַיְנָה: כִּי מֹשֶׁה רָצָה שְׁתַהְיוֹת הָגָאֵלָה עַל יְדֵי הַקָּבָ"ה וְלֹא עַל יְדֵי בָּשָׁר וְדָם, כִּדְיַי שְׁתַהְיוֹת גָּאֵלָה גַּנְצִית – כְּמוֹ 'הָגָאֵלָה דְּלֻעַתִּיךְ שְׁלָא יְהִוּ שִׁינְיוֹנִים כֹּו'.
And to understand the matter of the redemption that is compared to a candle, it will be understood preceded by the matter of what it did not suffice the dough of our ancestors to leaven until was revealed upon them the King of kings, the Holy One, blessed be He, and redeemed them, pei"*	וְלֹא בָּבוּן עַנְיָן הָגָאֵלָה שְׁגָמְלָה לְנִיר יוּבוּן בְּהִזְדָּם הָעָנָיָן מִה שְׁלָא הַסְּפִיק בְּצָקָם שֶׁל אָבוֹתֵינוּ לְהַחְמִיז עַד שְׁגָלָה עַלְיָהּ מִמְּשָׁלַת מֶלֶךְ מֶלֶכִים הַאֲלָכִים הַקָּבָ"ה וְגַאֲלָם, פ"ג
The King of kings, for behold it is found in Pirkei D'Rabbi Eliezer that before the world was created, there was He and His name alone,	מִמְּשָׁלַת מֶלֶךְ מֶלֶכִים, כִּי הַנֶּה אַתָּה בְּפָקֵ"ר עַד שְׁלָא נִבְרָא הַעוֹלָם קָנָה הוּא וַיָּשָׁמוּ בְּלָכְדָם
and so is the wording of what we say: You are He before the world was created, and You are He from when it was created,	וְכֹה הוּא הַבּוֹסֵח מָה שְׁאָנַחֲנוּ אָוּרִים אַתָּה הוּא עַד שְׁלָא נִבְרָא הַעוֹלָם וְאַתָּה הוּא מִשְׁנִבְרָא

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מץ' זו - תרכ"ט

5629/1869

and it is written also: Let them praise the name of Hashem, for He commanded and they were created,	ונכתב גם פ"ו יקללו את שם הו"י כי הוא צוה ונבראו
which at first glance is not understood the language "was created" and the language "they were created," for it should have said "You created," as it is written: In the beginning, Elokim created,	שלאכוֹרָה אִינּוּ מִיכְןּוּ לְשׁוֹן נְבָרָא וְלְשׁוֹן וְנְבָרָאוּ דְּבָרָה לִי לְמִימֶר בְּרָאת פָּמוֹ שְׁכַתּוֹ בְּרָאשֵׁת בְּרָא אֱלֹקִים
But the matter is that the bringing-into-being of all the worlds is from the aspect of His name, may He be blessed,	אֲכָל הַעֲנָנִין הוּא שְׁהַתְּקוּוֹת כָּל הַעוֹלָמּוֹת הוּא מִבְּחִינָה שְׁמוֹ יְתִבְרָךְ
and name and light are one aspect, that the meaning of "my light" is a mere radiance that does not touch His essence at all,	וְשֵׁם וְאוֹר הוּא בְּחִינָה אַחַת, שְׁפִירּוֹשׁ אָוָרִי הוּא הָאָרָה בְּעַלְמָא שְׁאַינּוּ נוֹגֵעַ לְעַצְמוֹתָו כָּל
like the analogy of the light of the sun or the light of the candle that does not touch the sun or the candle at all, whether the light shines or not,	כְּמַלְאָל אָוֹר הַשְּׁמָשׁ אָוֹר הַכְּרָבְרָא שְׁאַינּוּ נוֹגֵעַ לְשְׁמָשׁ אָוֹר לְכָרְבָּרָא אָמֵן אָמֵר הָאָוֹר אָמֵן לֹא
and similarly, when there is some barrier that blocks the sun so that it should not shine its light beyond the barrier, there is no change in the sun or in the candle.	וְעַד דָּמִי כְּשִׁישׁ אֵיזָה מִסְדָּה הַמְּסֻתֵּר עַל הַשְּׁמָשׁ לְכָלְתִּי יָאִיר אָוֹרָה אַחֲרָה הַמִּסְדָּה לֹא יִשְׁׁוֹם שְׁנִי בְּשְׁמָשׁ אָוֹר בְּכָרְבָּרָא
And so, when there is not something that conceals, and the sun or the candle shine well, there is no addition or deficiency in the sun at all,	וְכֹנְכָלָא יִשְׁׁזַבְרָה הַמְּסֻתֵּר וְהַשְּׁמָשׁ אָוֹר מְאִירִים בְּטוּבָה לֹא יִשְׁׁשּׁוֹם תָּוֹסֵף אָוֹר גָּרָעָן בְּשְׁמָשׁ כָּל
and like if one increases the windows of the house through which the light comes into the house more than if one diminishes the windows of the house,	וְכַמּוּ אָמֵן יַרְכָּה חַלּוֹנִי הַבֵּית שְׁבָא יָבֹא הָאָוֹר אֶל הַבֵּית בְּיוֹתָר מִמְּכֹמוֹ אַשְׁר יִמְּצָאוּ חַלּוֹנִי הַבֵּית
all of this does not cause any change in the sun at all,	שְׁכָל זֶה אַיִן פּוֹעֵל שְׁוֹם שְׁפִוּי בְּשְׁמָשׁ כָּל
and this is because the light is a mere radiance that does not touch the sun at all.	וְהַהְנוּ מִפְנֵי שְׁהָאָוֹר הוּא הָאָרָה בְּעַלְמָא שְׁאַינּוּ נוֹגֵעַ לְשְׁמָשׁ כָּל
And in a similar manner is understood above the matter of light that from the level of this light is the general order of Hishtalshelus,	וְעַל ذָרָךְ זֶה יַוְבָּן לְמַעַלָּה עֲנָנִין אָוֹר שְׁמַבְּחִינָת אָוֹר הַנָּהָר הָאָוֹר כָּלְלוֹת הַהְשִׁתְלָשָׁלָה
behold this light does not occupy space at all and does not touch His essence,	הַנָּהָר אָוֹר זֶה אַיִן תּוֹפֵס מֶלֶךְ כָּל וְאַיִן נוֹגֵעַ אֶל עַצְמוֹתָו
and the level of this light is one level with name,	וּבְחִינָת אָוֹר זֶה הוּא בְּחִינָה אַחַת עַם שֵׁם
for example like the name of a person does not touch the person at all,	עַד מַשְׁלָל שְׁכָמוֹ שְׁמוֹ שֶׁל הָאָדָם אַיִן נוֹגֵעַ אֶל הָאָדָם כָּל
for in regard to himself, he has no need for the name at all,	שְׁלַעַצְמוֹ אַיִן צָרִיךְ לִשְׁם כָּל

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מץ' זו - תרכ"ט

5629/1869

only another calls him by his name, but for himself, he does not need the name at all.	אלא זולתו יקראהנו בשמו, אבל לעצמו א"צ לשם כלל
And even though the name has some connection to the essence, as it is written: "And the man called names to all the animals and to all the living creatures" etc.,	וְהַגָּם כִּי הַשָּׁם יִשְׁלֹחַ לוֹ קַצְתָּה שִׁيءָכּוֹת לְעֵצֶם וכמ"ש נזקרא האדם שמות לכל הקבינה ולכל התחיה
and it is written: "And whatever the man called it—that was its name,"	וְכַתּוּב וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם הַוָּא שָׁמוֹ ונאמרו ר"ל: הוא שמו שקראה לו אדם הראשון
and our sages of blessed memory said: "It is its name that Adam HaRishon called it."	ונאמר ששם הוא רק הסקם – א"כ מה הינה הכunctio של אדם הראשון במה שקראה שמות לכל התחיה הקבינה ולכל התחיה כו
And if it should be said that the name is only a convention, if so, what was the wisdom of Adam HaRishon in that he gave names to all the animals and all the living creatures etc.?	ונאמרו ר"ל עיל זה במקרא שربה בראשית פר"ק נ"ז דף ד ע"א
And behold, our sages of blessed memory said on this in Midrash Rabbah Bereishis, chapter 17, daf 4a:	אמר פק"ה להם (למלאכי השרת): חכunctio מרבבה מישלכם
He (the Holy One, blessed be He) said to them (to the ministering angels): "His wisdom is greater than yours."	הביא לפניהם את הקבינה ואת התחיה ואת העוף, אמר לهم: זה מה שמוי? ולא קיו יודעים
He brought before them the animal and the living creature and the bird, He said to them: "This—what is its name?" and they did not know.	העבירון לפניו האדם, ואמר: זה מה שמוי? אמר: זה שור, זה חמור, זה גמל כו'
He brought them before the man and said: "This—what is its name?" He said: "This is an ox, this is a donkey, this is a camel..." etc.,	עד שאמר: ואני – מה שמוי? אמר: לך נאה ליקראת הו', שאטה אדון לכל קריוסיך
until he said: "And I—what is my name?" He said: "It is fitting for You to be called 'Hashem,' for You are master over all Your creations."	קד"ה אני ה' הוא שמי, הוא שמי שקראה לי אדם הראשון
This is what is written: " <i>I am Hashem, that is My name</i> "—it is My name that Adam HaRishon called Me.	וניש לומר על זריך מה שכתוב בתיקוני זוהר מ"ט דף פ"ח ע"ב לכוון בשם יקראה הכא הוא דאמיר ביה: ニקראה האדם שמות וגוי'
And it may be explained according to what is stated in the Zohar, Tikkun 49, 88b: " <i>To all of them, He called by name</i> "—this is as it is written: " <i>And the man called names etc.</i> "	דא הוא דאמיר ביה כתפארת אדם לשכנת בית (כונתו) על האדם העליון שעל הכסא
That is what is said regarding him: " <i>Like the glory of a man to dwell in a house</i> " (the intention is on the Supernal Man upon the throne),	

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מאתה זו - תרכ"ט

5629/1869

who calls names to all the holy beasts, to all the Seraphim and Ophanim, and the heavenly hosts,	דָקָרָא שָׁמְךָוּ לְכָל חַיּוֹת הַקְדָשָׁה לְכָל שָׁרְפִין וְאוֹפְנִין וְצְבָאָה דָלְעִילָא
to each one He calls by a known name and a known level to be known for each one from the place that it was taken etc. End of quote.	לְכָל חָדָקָרָי לְיָה בְשָׁם יְהִיעָא וּבְקָרְבָא יְהִיעָא לְאַשְׁתָמֹךְעַל לְכָל חָדָקָרָי דָאַתְנִטְיל כּוֹעַכְבָל
And based on this, it may be said that this was the wisdom of Adam HaRishon: that he knew that the physical ox below—from which level it was taken,	וְעַל פִי זה יְשִׁילָמָר שָׁזָה קִיְמָתָה חַקְמָתָה שֶׁל אָדָם הַרְאָשָׁוֹן שִׁיקָע שְׁהַשּׁוֹר הַגְשָׁמִי שְׁלַמְתָה מִאִיזָה בְּחִנָּה גְּלָקָח
that is to say, that it was taken from the level which the Supernal Man called “face of ox,”	דְּקַרְנוּ שְׁגַלְקָח מִהְבָחִינָה שְׁקָרָא לוּ הָאָדָם הַעַלְיוֹן פְנֵי שּׂוֹר,
therefore he said that this physical ox—its name is ox, like the name of its source that it was taken from.	עַל בְּנֵן אָמָר שָׁזָה הַשּׁוֹר הַגְשָׁמִי שְׁמוֹ שּׂוֹר כַּשְׁם מַקוּרוֹ שְׁגַלְקָח מִשֵּׁם,
And so too in this manner—donkey, horse, and camel.	גָּנוּ עַל דָּרְךָ זוּ חַמּוֹר וּסְוס וּגְמָל
And the reason that he knew this is because, being a man, he had knowledge and comprehension in the levels of the names that—so to speak—the Supernal Man above had called.	וְהַטָּעַם שִׁיקָע זה כִי לְהִיוֹת אָדָם — קִיְמָה לוּ יְהִיעָה וְהַשְׁגָה בְּבָחִינָה הַשְׁמָוֹת שְׁקָרָא בְּבִיכּוֹל הָאָדָם הַעַלְיוֹן לְמַעַלָּה,
But not so the angels—they only have comprehension in the level of Malchus, and not in the level of Ze'er Anpin,	מְשָׁאוֹן כּוּ הַמְּלָאכִים — אֵין לְהָם הַשְׁגָה וּרְקַבְבִּחִינָה מְלָכּוֹת, וְלֹא בְּבָחִינָה ז"א
as is explained on this in the discourse <i>Roni VeSimchi</i> (the second one), in the explanation of <i>U'Tzidkasecha Yeranenu</i> .	כְּמוּ שְׁכַחְבּוּ מִזָּה בְּקָדְדָה רַבִּי וְשְׁמָחִי הַשְׁנִי בְּפִירּוֹשׁ וְצְדָקָתָה בְּרִגְנָנוּ
And these are the words of the Shelah , daf 14a:	בְּזָה לְשׁוֹן הַשְׁלָלָה דָף י"ד ע"א
And this was the wisdom of Adam HaRishon, who called names to every thing, so that it would be recognizable through the name,	וְזָה קִיְמָה חַקְמָת אָדָם הַרְאָשָׁוֹן אֲשֶׁר קָרָא שְׁמוֹת לְכָל דָבָר בְּקָדְיָה שְׁיָוֹכָר עַל יְדֵי הַשֵּׁם
until it was said that his stature in this was greater than that of the ministering angels,	עַד שְׁאָמָר שְׁהִיָּתָה מַעֲלָתוֹ בָּזָה גְדוֹלָה מִפְּלָאָכִי הַשְׁרָת
for with the divine inspiration upon him, he built letters and words that were aligned with the inner speech,	כִּי בְּרוּחַ הַקְדָשָׁה שְׁעַלְיוֹ — בְּנָה אָוֹתִיּוֹת וּמְלִילִים מִיחַשּׁוֹת עַם הַדְּבָרִ הַפְנִימִי
in order that those names would indicate the root of the matter.	בְּשִׁבְיָל שְׁהִשְׁמָוֹת הַהָם יוֹרֵה עַל שְׁרַשׁ הַדָּבָר
And as though it were said that through the knowledge of the lower worlds he knew the secret of the upper chariot,	וְכָאַלְוָה נָאַמֵּר שְׁבִּיןִיעַת הַמְּתֻחָתּוֹנִים — יְדָעַ סּוֹד הַאַרְכָּבָה הַעַלְיוֹנָה
for every created thing below has a root above,	כִּי כָל נְבָרָא לְמַטָּה — יְשִׁילָמָר שְׁרַשׁ לְמַעַלָּה
for if not, how would the parts of this world be connected if the elements did not have a root above?	שְׁאַלְוָי כָּן — אֵיךְ מַתְקַשְׁרִין חַלְקִי הַעוֹלָם הַזָּה אֵם אֵין לִיְסּוֹדוֹת שְׁרַשׁ לְמַעַלָּה?

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

And if the created beings do not have a root above, how does the flow and providence extend from the Master of all into them?	וזאת איזו לנבראים שרש למטה – איך מתקפחת? ההשפעה והשלמה מtheadון הכל בhem
And this was a wondrous wisdom: that he grasped the source and root of each thing and designated it by that name—and that is certainly its name. End of quote.	וזו הייתה חכמה נפלאה – שהשיג מקור ושורש כל דבר ונכנהו בשם זה הוא – והוא שמו וכך. עכ"ל
It is found, it is explained, that the name has a root in the essence, etc.	נמצא נתבאר שיש לשם שרש בעצם כו'
But the matter is that in truth this is a wondrous wisdom—to recognize that the letters of <i>shor</i> give life to the ox, and the letters of <i>chamor</i> give life to the donkey,	אבל הענין הוא בכך מהות זהה חכמה נפלאה להפир שאותיות שור מחיין את השור, ואותיות חמור מחיין החמור,
and the letters of the name are related to the essence of the created being,	ונאותיות של השם – הם שיכים לעצם הנברא
like the analogy: the letters <i>shor</i> are related to the ox,	כמשל אותיות שור שיכים לשור
but if we say that the letters, which are a radiance from the source of the ox, are related and touch the essence of the source of the ox—	אבל אם נאמר שהאותיות שלהם קיינה מז הפקור של השור – הם שיכים ונוגעים לעצמיות של הפקור של השור,
and the primary wisdom was in that he recognized that these letters—for example, <i>shor</i> —give life to the ox,	ועיקר חכמתו קינה במה שהפир שאותיות אלו עד משל שור מחיין את השור
and to the donkey give life other letters—that is, the letters <i>chamor</i> ,	ולחמור מחיין אותיות אחרים – קיינו אותיות חמור
and he recognized that they differ in their root: that the letters of <i>shor</i> are a radiance from the aspect of <i>face of ox</i> , and the letters of <i>chamor</i> from another aspect, etc.	והפир שחלוקים הם בשרשם, שאותיות שור – הם קיינה מבחן פניו שור, ואותיות חמור מבחן אותה כו'.
And this is as it is written in the Shelah , that this was a wondrous wisdom—that he grasped the source and root of every thing and designated it with that name.	וזהו במא שכתב בשל"ה שזה הייתה חכמה נפלאה, כי השיג מקור ושורש כל דבר ונכנהו בשם זה הוא
And this is like the analogy of the difference between the glow of the sun and the glow of the light of the candle,	ונזהה כמשל שיש הפרש בין זיו הבהיר לזרע אור נבר
that even though both are light and glow, nevertheless they are not comparable, etc.,	שניהם שאניהם הם אור זיו – מכל מקום אין דומה כו'
so too he grasped the root of each thing—how the light and glow that give life to the lion, for example, is from the root of <i>face of lion</i> ,	כמו כן השיג שרש כל דבר, איך האור וקיין חמתה את האריה עד משל – הוא משורש פניו אריה
and therefore he called it by the name <i>ari</i> ,	ולכן קרא לו שם אריה

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

and he grasped that the radiance that gives life to the ox is separate from the radiance that gives life to the lion,	והשיג שההארה הפתיחה את השור – היא מבדילה מההארה הפתיחה את האריה,
and its root extends from <i>face of ox</i> , and therefore he called it below <i>shor</i> , etc.,	ונשרשו נמשה מפניהם שור, ולכן קראו למיטה שור כו'
and in this way with all the animals and beasts.	ונעל דרך זה כל הבהמות ובהיות
And it is found that the names are related to the essence of the created beings,	ונמצא – השמות הם שייכים לעצם הנבראים
but how can we say that their life-force, which is the radiance that gives them life, is related to the essence of their source from which the radiance is drawn?	אבל איך נאמר שהחיות שלם – שהיא ההארה הפתיחה אותן – היא שייכת לעצם מקורה שלם נמשחת ההארה?
For just as it is impossible to say regarding the glow of the sun and the glow of the light of the candle that it touches the essence of the sun or the candle,	וכמו שאי אפשר לומר בוין המשמש ובזיו אור הנר, שהוא נוגע אל עצם המשמש או הנר
so too the radiance does not touch the essence of the source from which the radiance is drawn, etc.	כמו כן – אין ההארה נוגעת אל עצם הפקור אשר ממש נמשחת ההארה כו'
And in a similar manner we will contemplate and understand that which he said: "And I—what is my name?" and he said to him: "It is fitting for You to be called Hashem, for You are Master over all Your creations,"	ונעל דרך זה נשכילה ונבין במה שאמר ואני מה שמי ואמר לו לך נאה לקרות הווי שאפתה אדוון לכל בריווק,
that is, he recognized that the bringing-into-being of all the worlds is from the level of a radiance from Him, may He be blessed,	הינו שהכיר שהתקויות כל היקומות הוא מבחן הארה מאותו יתברך
but certainly this radiance does not touch His Essence at all,	אבל בודאי ההארה זו אינה נוגע אל עצמו כלל וכל
and it is found that the name, although it has a connection to the essence—that is, that we can distinguish and recognize according to the magnitude of the radiance—	ונמצא כי השם גם שייש לו שייכות אל העצם, הינו שנוכל להבדיל ולהפריר לפי גודל ההארה
to understand that this magnitude of radiance would only be from a high level and degree,	לבדין שגודל ההארה הזו לא יהיה אלא מבחן,
just like we can recognize the light of the candle—that it is a radiance from the candle and not from the sun,	כמו שנוכל להפריר אור הנר שהיא ההארה מהנר ולא מן,
and the light of the sun—since its light is boundless, we can recognize, based on the level of the spreading of the light, that this is not from the candle but from the sun,	ולאור המשמש מכאן אחר שהאור הוא באין-ארוך – נוכל להפריר לפי מעלות התפשטותה או רשותה אין מון הנר אלא מהמשמש
but the radiance of the glow does not touch the sun at all.	אבל הבהיר הזו אינו נוגע כלל למשמש

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מץ' זו - תרכ"ט

5629/1869

So too we will understand that in the level of the Infinite Light, the name does not touch at all and at all,	כמו כן נבין שבחינת אורה-אינס-סוף – השם אינו נוגע, כלל וכלל
and it is found that name and light are all one aspect, etc.	ונמצא כי שם ואור – הכל בבחינה אחת היא כו'
And behold, before the world was created, there was He and His name alone, that the level of the name was included within His essence,	וננה עד שלא נברא העולם היה הוא ושם בלבד – שבחינת השם היתה כלולה בעצמו
and this is like the analogy of the radiance of the sun within the sun, that even though there it is in greater intensity, nevertheless, it does not attain the status of a name at all to be called by the name <i>radiance</i> , only that it is included and nullified in the luminary.	זהה כמשל זיו השמש בשמש, שה גם כי שם הוא בתוקף יותר – מכך מקום אינו עולה בשמם כלל בפהואר.
And similarly, it is understood regarding <i>His name</i> , that it was included within His essence,	ונעל דרכ זה יובנו שם – שה היה כלול בעצמו
that even though the level of the name as it is included in His essence is loftier than the name as it is a source for the worlds, nevertheless, <i>there</i> , the name is included within His essence and does not attain the status of a name at all.	שה גם שבחינת השם כמו שה הוא כלול בעצמו – הוא נעל יותר מכך שהשם הוא מקור לעולמות
And this was before the world was created,	מכל מקום – שם הוא כלול בעצמו ואינו עולה בשם כלל.
and also after the world was created, from the level of His name, it is only in the manner of what is said: “ <i>and they were created</i> ”, which implies on its own and automatically.	ונם לאחר שנברא העולם – מבחןת שם הוא רק על דרך מה שפתות ובבראו, שמשמע מآلיהם וממיליא
Because the term “ <i>You created</i> ” is a level of the power of the doer in the thing done—this term only applies to the name Elokim, which is the light that shines to every creation individually.	כפי לשון בראת – הוא בבחינת פה הפועל בפועל, לשון זה אינו שיך אלא בשם אלקים
And therefore it is said: “ <i>In the beginning Elokim created</i> ”—the term <i>created</i> is used because specific things were brought into being.	ולכן נאמר: בראשית ברא אלקים – שנאמר לשון ברא לפי שנאמרו בעבור פרטם דבריהם שנתקוו
But regarding the name Havayah, it is the term “ <i>and they were created</i> ”, on its own and automatically,	אבל בשם הו – הוא לשון ובבראו מآلיהם וממיליא
and this is the term: “ <i>the world was created</i> ”, and not in the aspect of the enclothing of the power of the doer in the thing done.	וזהו לשון נברא העולם, ולא בבחינת התחלבות פה הפועל בפועל
And behold, in the level of this name and light, it is the level of <i>Your kingship is a kingship over all worlds</i> .	וננה בבחינת שם ואור זה – הוא בבחינת מלכותך מלכות כל עולמים

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

There are in this two levels: the first, as it is said <i>Your kingship</i> , and the second is the level of <i>kingship of all worlds</i> , that the level of <i>Your kingship</i> is the light as it is included in His essence—	ב"ש בזה שני בחרינות: ה'א' – כמו שכתב מלכותה והב' – הוא בחרינת מלכות כל עלולים, שבחרינת מלכותה – הוא ה'א'ר כמו שהוא כלול בעצמותו, וק'ינו – כמו קודם שגbara העולם, שנייה הוא ושמו, בלבך, בלהם וק'א'ר היה כלול בעצמותו,
and this is like before the world was created, that there was He and His name alone,	וא' – ה'א'ר הוא ביותר ש'את וביותר עז, וכמה שכתב בספר של בinyanim (ש"ב), מפ'ל זיו ה'שמש – כשהוא בצד ה'שמש – הוא ביותר,
that the name and the light were included in His essence, and then the light is with greater strength and greater intensity, as it is written in Tanya,	ש'השם וק'א'ר היה כלול בעצמותו, ואו – ה'א'ר הוא ביותר ש'את וביותר עז, וכמה שכתב בספר של בinyanim (ש"ב),
from the analogy of the radiance of the sun—when it is within the sphere of the sun, it is in greater strength,	נ'זה – ש'אייר ה'א'ר וק'הם – הוא ירידה ופשפה,
and this—that the light and the name shine—is a descent and a lowering.	ונ'זה ה'הפרש בין מלכותה לחרינת מלכות כל עלולים,
And this is the difference between <i>Your kingship</i> and the level of <i>kingship of all worlds</i> ,	מלךות – הוא בחרינת מלכות דאין-סוף, שנייה בחרינת,
<i>Your kingship</i> is the level of Malchus of Ein Sof, which is the level of the light as it is included in His essence,	ה'א'ר כמו שהוא כלול בעצמותו מלכות דאין-סוף, ומלכות כל עלולים – הוא בחרינת מלכות דאין-סוף,
and <i>kingship of all worlds</i> is the level of Malchus of Atzilus, which is the light as it shines to bring into being the worlds of Beriah, Yetzirah, and Asiyah,	ש'הוא ה'א'ר כמו שמאיר לה'קשות עלמות בריאה, יצירה, ועשיה,
this is the meaning of <i>kingship of all worlds</i> —that brings into being all the worlds,	זהו פירוש מלכות כל עלולים – ש'הו כל העולמות,
which are generally divided into three levels: Beriah, Yetzirah, and Asiyah,	שבדרה כל נחלקים לג' בחרינות: בריאה, יצירה, ועשיה,
as it is written: "For My honor I created it, I formed it, I even made it,"	כמו שכתבו: ולכבודי בראתיו, יצרכיו, אף עשייתו
<i>I created it</i> is the level of Beriah—something from nothing, like in man, the letters of thought, which are the beginning of revelation.	בראתיו – הוא בחרינת בריאה יש מאין, כמו באדם – אותיות המתחבה, שהם ראשית הגילוי,
And afterwards it comes into the level of speech, that it comes to revelation in speech, the hidden aspect that was in thought,	ואחר כ' בא בחרינת דברו, ש'באה לגילוי בדיבור – בחרינת ה'עולם שבמתחבה,
that speech reveals the hiddenness of his thought.	שהדיבור מגלה ה'עולם מהשכנתו.

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מץיה זו - תרכ"ט

5629/1869

And in a similar manner it is understood above, that the level of Beriah is called <i>darkness</i> and <i>concealment</i> , and Yetzirah is called <i>light</i> ,	על דרכּ זה יובנו למעלה שבחינת בריאה נקראת חשך, ובדעתם, ויצירה נקראת אור,
as it is written: " <i>Who forms light and creates darkness</i> ", that is to say, that the level of Yetzirah reveals the concealment of Beriah,	כמו שכתבוב: יוצר אור ובורא חשך, והינו שבחינת יצירה – מגלת העלם כבריאה,
and like the concept of matter and form, that the form is the shape of the thing, revealing the concealment of the matter, etc.	וכעננו הומר מצורה, שצורה – היא ציור הדבר, גנלה העלם החומר כו.
And generally, the level of Beriah is the level of Gan Eden, the delight of the souls;	ובדרך כלל – בחינת בריאה הוא בחינת גן עדן פשנו, הנטשות,
Yetzirah is the level of the world of angels;	יצירה – הוא בחינת עולם המלאכים,
<i>Af Asisiv</i> (I even made it) is the world of the spheres.	אף עשיתו – עולם הגלקטים,
And in general, the level of the Hishtalshelus (chain-like progression of worlds) is also divided into three levels: Beriah, Yetzirah, and Asiyah.	ובכללות – בחינת היחסתלשלות נחלק גם כן לאי, בחינות: בריאה, יצירה, עשייה,
And this is the three levels of Adam:	והינו כי בחינות אדם:
Adam of Beriah is the level of Adam Kadmon—primordial thought;	אדם דבריאה – בחינת אדם קדמוני, משכבה הקדומה,
and Adam of Yetzirah is the level of Kesser in general;	אדם דיצירה – הוא בחינת כתר בכלל,
and Adam of Asiyah is the level of Atzilus.	אדם דעת – הוא בחינת אצלות,
And this is the matter of what is said <i>b'hibaram</i> (when they were created)— <i>behei baram</i> (He created them with the letter hei),	ונזהו עננו מה שכתבוב בהבראם – בה בראם,
that the shape of the letter hei is three lines, two of which are connected, and one line is separate,	שסתמונת ה' היא ג' קוין, שני קוין – הם מוחופרים, וכן אחד נפרד,
and it hints that the two worlds—Beriah and Yetzirah—are connected to one another,	והוא מראם שני עולמות בריאה ויצירה – הם מוחופרים זה זהה,
and they are in the level of greater bittul,	והם בבחינת הבטול יותר,
as it is written: " <i>And the host of the heavens bow to You,</i> "	וכמה שכתבוב: ואבא השמים לך משתתפים,
<i>Af Asisiv</i> interrupts the matter—this is like the left leg of the hei,	אף עשיתו – הפסיק העננו, נזהו כמו רגל השמאלי,
which is separate and split from the two lines,	שהוא נפרד ונפסק מושני קוין,
to indicate the source for the level of Asiyah and this physical world, etc.	להורות על המקור לבחינת דעתה ועולם הזה הגשמי כו.

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מִצְחָה זֹה - תְּרִפְכִּית

5629/1869

And behold, from the descent of Hishtalshelus (the progressive chain of worlds), there was drawn also the level of Egypt of kelipah,	והנה מצד ירידת הhishtalshelot – נשקלש בוחינה, מקרים דקליפה גם כן
for <i>this opposite</i> that G-d made,	כפי זה להעמת זה עשה האלקים
that just as in holiness there are four levels: Atzilus, Beriah, Yetzirah, and Asiyah, so too in the realm of the opposite side, there are also these four levels,	שכמו בקדשא יש ד' בוחינות אבעע, כן גם כן בלוותה זה – יש גם כן ד' בוחינות אלו
and it is the level of Kelipas Noga and the three impure kelipos;	והוא בוחינת קליפה נוגה וג' קליפות הטעיות
Noga is the level of Atzilus of kelipah, and the three impure kelipos are Beriah, Yetzirah, and Asiyah.	נוגה – היא בוחינת אצילות דקליפה, וג' קליפות הטעיות – הם ב"ע
And this is the concept of Egypt of kelipah.	ונזהו עבון מקרים דקליפה
And in order for there to be an Exodus from Egypt, it is impossible for it to be from the level of <i>Memalei Kol Almin</i> (G-d filling all worlds),	וכדי להיות יציאת מקרים – אי אפשר להיות מבחןת, מ מלא פל עולם
for from this level is drawn the level of Egypt,	שחררי מבחןת זו – נשקלש בוחינת מקרים
that from the multitude of the Hishtalshelus, there was drawn also the four levels of the other side, as mentioned above,	שמאז ריבוי הhishtalshelot – נשקלש להיות גם ד' בוחינות דלוותה זה כנ"ל
and they themselves are the Egypts, etc.	ונهم הם המקרים כו'
And therefore, in order to go out from these Egypts, this is through the revelation of the highest level,	ולכן – כדי לצאת מבחןת המקרים האלה – זה עלייך גiley בוחינת העילונה יותר
and that is the level of <i>Malchuscha</i> —the level of Malchus of Ein Sof,	ונני – בוחינת מלכותך, בוחינת מלכות דאין סוף
and this is the concept of <i>until the King of kings revealed Himself to them</i> , which is the level of <i>Malchuscha</i> ,	ונזהו עבון עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, שהוא בוחינת מלכותך
and through this—and He redeemed them—to go out from the Egypts and limitations, etc.	ונעל לך זה וגאלם – לצאת מקרים וגאולים כו'
And this is the concept of the candle that illuminates the darkness,	ונזהו עבון הנר שפאריר את החשך
that just as the physical candle illuminates the darkness of the house, so too the drawing of light from the level of <i>Malchuscha</i> —	והיינך, שכמו הנר הפשוט מאיר את החשך הבית, וכך החשך האור מבחןת מלכותך
this is like the analogy of the light of the candle—through this, it illuminated the darkness of the exile of Egypt,	ונזהו כמו של אור הנר – על לך זה האיר את החשך גלות,
	מקרים,

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

and through this, our ancestors were redeemed from Egypt—they being the constriction and darkness of exile, etc.	ועל ידי זה – נגאלו אבותינו ממצרים, הם בختינת הארץ וחשך הגלות כו.
And behold, in a candle, there are generally two levels: namely, the level of oil and wick; oil is the level of Chochmah— <i>Shemen Mishchas Kodesh</i> , the level of supernal Chochmah, in which shines the revelation of the Infinite Light, blessed be He, for Chochmah is the one truth, the level of bittul—it is a vessel for the indwelling of the Infinite Light,	זההנה, בניר – יש בזרך כל שמי בختינות, בון בון ופתייה, הינו בختנת שמן ופתייה, שמן – הוא בختנת חכמה, שמן משחת קוץ, בختנת חכמה עלה, שפה מair גילוי אור אין-סוף ברוך הוא, להיות כי חכמה היא אחד האמת, בختנת ביטול – היא כליה להשראת אור אין-סוף, וכמו שכתבוב בספר של ביןונים פרק לה – בהאגה"ה
as it is written in Tanya, chapter 35, in the gloss.	ויהי שפה מair גילוי אור אין-סוף להשראת אור אין-סוף, בختנת ביטול – היא כליה להשראת אור אין-סוף, וכמו שכתבוב בספר של ביןונים פרק לה – בהאגה"ה
And that is, that Chochmah is the level of vessel in which the light from the level of <i>Malchuscha</i> , the level of Malchus of Ein Sof, dwells.	ויהי שפה מair – היא בختנת כל שירבה בה הארץ, מבחן מלכותך, בختנת מלכות אין-סוף
And the wick is the level of middos, and that is the level of Yesod of Ze'er Anpin.	ויהי שפה – היא בختנת מדות, ויהי בختנת יסוד זו"א
And this is the concept of the candle that illuminates the darkness, for through the level of Chochmah and middos, there shines a light from the level of Malchus of Ein Sof	ויהי ענין הנר שפאייר את החשך, כי על ידי בختנת חכמה ומדות – מair הארץ מבחן מלכות אין-סוף
to shine into Malchus of Atzilus, the level of <i>Memalei Kol Almin</i> , and through this, it illuminated the darkness of the exile of Egypt, which was drawn from the multitude of Hishtalshelus, which was drawn from the level of <i>Malchus of all worlds</i> , that is, the level of Malchus of Atzilus, as mentioned above.	לפאייר במלכות אין-סוף – בختנת מלאה כל עלמין, ועל ידי זה – הארץ את החשך דגלות מצרים, שנמשך, מצד ריבוי החשלה, שמשך מבחן מלכות כל עולם, הינו בختנת מלכות אין-סוף, כל אצילות כנ"ל
And when there was revealed and revealed the light from the level of <i>Malchuscha</i> , Malchus of Ein Sof, in Malchus of Atzilus, through this, it illuminated the darkness, and the Exodus from Egypt was drawn forth.	וכשנגלתה ונגלה בختנת הארץ מבחן מלכותך, מלכות אין-סוף, במלכות אין-סוף, על ידי זה – הארץ את החשך, ונמשכה יציאת מצרים, על ידי זה – הארץ את החשך, ונמשכה יציאת מצרים
And behold, we see that the one who lights the candle is the person, that he lights the candle.	זההנה אנו רואים שהמלך הנר – הוא הארץ, שהוא מלך את הנר.

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מץ' זו - תרכ"ט

5629/1869

And to understand this in the analogue: the idea is that behold in a person there is also the level of a candle, as it is said: "A candle of Hashem is the soul of a man,"	וליהבין זה בוגנומישל – קענין הו, דהנה באדם יש גם כן בחינת נר, כמו שכתבוב: נר ה' נשמה אדם ייש גם כן
that the soul of man is compared to a candle, and that is that just like in a candle there is oil and wick and two shades of light,	שנומישלה נשמה באדם לנר, והינו – שכם בנר יש, שמן ופתילה ובו גוני האור
so too in the service in the soul of man: the oil is the level of Chochmah and the bittul of the G-dly soul,	כך גם בעבודה בוגנומישת באדם – השמן הוא בחינת חכמה ובטול של הנטש האלקית
that refines and elevates the animal soul.	שembrר ומעללה את הנטש הבהמית, ובו גוני האור – הם בבחינות אקבות
And the two shades of light are two levels of love,	וזהו עניין ואהבת – בפערם: נהרא תכלא ונהרא חירא,
and this is the idea of "Ve'ahavta"—twofold: the light of the consuming flame and the light of the bright flame,	ונכפתלה – היא בחינת יראת שמים
and the wick is the level of fear of Heaven.	ונכפתלה – היא בחינת יראת שמים
And this is the concept of "A candle of Hashem is the soul of man,"	וזהו עניין נר ה' נשמה אדם
and the intention in the explanation of this verse is that through the soul of man, one can illuminate the "Candle of Hashem."	ונכפתה בפירוש פסוק זה – שעיל ידי נשמה אדם – יכול להאיר בחינת נר ה'
And that is: through one illuminating within his soul the level of his candle,	ונכינו – שעיל ידי שמאיר בוגנושו בחינת נר שלו
he is able to draw the level of "Candle of Hashem" to illuminate the darkness of the exile.	יכול להמשיך בחינת נר ה' להאיר את החשך בגלות
And this is "for a mitzvah is a candle", that the mitzvos are compared to candles,	וזהו כי נר מצוה – שנומישלו המצוות לנרות
for on the mitzvos we bless: "Blessed... King of the world Who sanctified us..."	כי על המצוות אמרים: ברוך כוי מלך העולם אשר קדשנו,
The meaning of "King of the world" is the level of <i>Memalei Kol Almin</i> —that through the multitude of Hishtalshelus, from this was drawn the level of Egypt, concealment, and darkness of the exile.	פירוש מלך העולם – הוא בחינת מלא כל עולם, שבריבויה ההורשתלשלות – נשטתלשל מה בבחינת מצרים, הульם, חשך הגלות
And through the mitzvos we draw from the level of the 620 pillars of light.	ונעל ידי המצוות – ממשיכים מבחינת ר' עמודי אור
And this is "for a mitzvah is a candle", that the mitzvos are the level of candle to illuminate the darkness.	וזהו כי נר מצוה – שהמצוות הם בחינת נר להאיר את החשך,
And this is the idea that the redemption was through Moshe and Aharon, as it is written: "Moshe and Aharon came and redeemed them."	וזהו עניין שהגאלה היתה על ידי משה ואהרן, כמו שנאמר: באו משה ואהרן ונגאלום

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

For Aharon is the level of <i>Shushvina d'Matronisa</i> —the attendant of the Shechinah, who raises up the candles, which are the souls of Israel, for the soul is the level of candle, and Aharon lifts it up to shine its light. And Moshe is the level of oil—the level of Chochmah, etc.—Yesod of Abba, and through them is drawn the light of the candle from the level of Malchus of Ein Sof, the level of <i>Malchuscha</i> , into the level of Malchus of Atzilus, in order for there to be the redemption of the Exodus from Egypt. And behold, in order to receive this level, this is the matter of what we were commanded to eat matzah, for the matzah is a vessel for the revelation of this light. Because <i>matzah</i> are the same letters as <i>mitzvah</i> , only that in the word <i>mitzvah</i> there is added the letter <i>vav</i> , and that is because the <i>mitzvah</i> is with a <i>vav</i> to indicate the drawing down that is drawn through the performance of the <i>mitzvos</i> . And the matzah, being only a vessel for drawing down the <i>mitzvos</i> , is <i>matzah</i> —the letters of <i>mitzvah</i> without the <i>vav</i> , to indicate that it is only a vessel to receive the light, etc. And the explanation of the concept of matzah: behold, the difference between <i>chametz</i> and <i>matzah</i> is that <i>chametz</i> is a level of pride and arrogance, and it has a sour taste. Whereas <i>matzah</i> has no taste, and it is a level of <i>bittul</i> and lowliness, and it is called in the <i>Zohar</i> : “ <i>food of faith</i> ”, and that is because faith is not according to reason and intellect, rather it is <i>bittul</i> beyond reason and intellect, and the <i>matzah</i> , being a level of <i>bittul</i> and lowliness, is the “ <i>food of faith</i> ”—it is the eating through which the level of faith is strengthened.	כ"י אהרן – הוא בבחינת שולחינה דמטרונייתא, המעלת את הנרות – הם בשמות ישראל, שהנשמה היא בבחינת נר, ואהרן מעלה אותה שפairy אורה, ומ"ה – הוא בבחינת שמן, בבחינת חכמה כו' יסוד אבא על ידיהם – נמשך האור ונבר מבחינת מלכות דאו"סוף, בבחינת מלכותך – בבחינת מלכות דאצילות – בקי' להיות הצללה דיציאת מצרים והנה פדי לקלל בבחינה זו – זה ענין מה שנגטינו, לאכלי מצה, שהמצה היא קלילו אור זה כי מצה – הם אותיות מצוה, רק שבחבוחאת מצוה נתוטפה אות זו והיינו, כי המצוה היא בנו – להורות על ההוראה, שנמקבת על ידי עשיות המצאות והמצה – להיותה רק קליל למסכת המצאות – היא מצה, אותיות מצוה בלבד זו להורות על שהוא רק קליל לקללה האור כו' וביאור ענין מצה – הנה, הקפרש בינו חמצ למצה שהחמצ הוא בבחינת הגביה וההונשאות, ויש בו טעם קמצות, משאינו בנו מצה – אין בה טעם, והיא בבחינת ביטול ושפלוות, ונקראת בזוהר מיכלא דמיהימנויתא והיינו שאמונה איננה על פי טעם ודעתי, אלא ביטול שלמעלה מון הטעם וקדעת, והמצה להיותה בבחינת ביטול ושפלוות – היא מיכלא דמיהימנויתא, שהוא האכילה שעל ידה תפתקז בבחינת האמונה
---	--

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מְצָהָ זֶה - תְּרִפְכִּיָּת

5629/1869

For in truth, there are many levels that it is impossible to attain through reason and intellect,	כִּי בְּאֶמֶת יִשְׁתַּחֲווּ הַרְבָּה בְּחִינּוֹת שָׁאִי אֲפָשָׁר לְבָזָא לְהַשְׁגַּחַת, עַל פִּי טָעַם וְקַעַת
as it is written: "Any leaven or honey you shall not offer... ",	וְכַמָּה שְׁבַתּוֹב: כָּל שָׁאָר וְכָל דְּבָשׁ לֹא מִקְטִירוּ כֹּו'
and the difference between the letters of <i>chametz</i> and the letters of <i>matzah</i> is between the letter <i>ches</i> and the letter <i>hei</i> ,	וְהַחֲלוֹק שְׁבֵין אֶחָdot חַמֵּץ לְאֶחָdot מַצָּה – הַוָּא בַּיִת אֶחָdot חַיִת לְאֶחָdot הַיִת
that <i>chametz</i> has a <i>ches</i> and <i>matzah</i> a <i>hei</i> , and it was explained above that the shape of the <i>hei</i> hints to the three worlds of <i>Beriah</i> , <i>Yetzirah</i> , and <i>Asiyah</i> ,	שְׁחַמֵּץ הוּא בְּחַיִת וּמַצָּה בַּיִת", אַ, וְנַתְבָּאָר לְעַיל שְׁתִּפְמִינָה בַּיִת" אַ מְרַפְּזָת עַל גַּי עַזְלָמָה בְּרִיאָה, יִצְרָה, עַשְׂיה
which are in a state of <i>bittul</i> , like the matter of "And the host of the heavens bow to You,"	שְׁהָם בְּבִחִינָת הַבְּטוּל, כְּעַנְיוֹן וְאַבָּא הַשְּׁמִים לְכַ מְשֻׁתְּחָוִים
but <i>chametz</i> is with a <i>ches</i> , the language of <i>chet</i> (sin), for it alludes to the three levels of <i>Beriah</i> , <i>Yetzirah</i> , and <i>Asiyah</i> in the side of impurity,	אַבְלָל חַמֵּץ הוּא בְּחַיִת – לְשׁוֹן חַטָּא, כִּי רַוְמָז עַל גַּי בְּחִינָת בַּיִת" עַל עַל עַמְּתָה זו'
and that is the level of the three impure <i>kelipos</i> , which are the opposite of the level of <i>bittul</i> , etc.	וְהִינֵּנוּ בְּחִינָת גַּי גְּלִילָות הַטְּמָאָות שְׁהָם הַפְּקָד בְּחִינָת הַבְּטוּל כֹּו'
And when the light of the candle is drawn into the vessel of the <i>matzah</i> , then <i>matzah</i> becomes <i>mitzvah</i> ,	וְכַשְׁמַשְׁךְ אָוֶר הַגָּר בְּכָלִי הַמַּצָּה – אֵז נַעֲשֵׂת מִבְּחִינָת מַצָּה → מַצָּה
for through the drawing down, the letter <i>vav</i> is added to the word <i>matzah</i> , and it becomes <i>mitzvah</i> .	כִּי עַל יְדֵי הַהַמְשָׁכָה – מִתּוֹסֶף הַנּוּז בְּתִבוֹאת מַצָּה, וּנְעָשֵׂת מַצָּה
And with this is understood why once it says <i>matzos</i> without a <i>vav</i> , as it is written: "In the evening you shall eat <i>matzos</i> ,"	וְכֹז יָכוֹל מַצָּה → מַצָּה בְּעַרְבָּה תְּאַכְּלָו מַצָּות
and another time it is written with a <i>vav</i> , as in: "Seven days you shall eat <i>matzos</i> ."	וְפָעָם בְּתוּב בְּנוּ, כִּמו שְׁבַתּוֹב: שְׁבָעַת יְמִים תְּאַכְּלָ מַצָּות
And that is because what is written "In the evening you shall eat <i>matzos</i> " without a <i>vav</i> refers to <i>matzah</i> before midnight,	וְהִינֵּנוּ, כִּי מַה שְׁבַתּוֹב בְּעַרְבָּה תְּאַכְּלָו מַצָּות בְּלֹא וּ – קָאֵי עַל מַצָּה שְׁקָדְםָ חֲצֹות
that the <i>matzah</i> was only a preparation and vessel for the level of revelation that was at midnight,	שְׁהַמַּצָּה הִקְתָּה רַק הַכְּנָה וְכָלִי לְבִחִינָת הַגִּילּוּי שְׁהַנִּיה בְּחִצּוֹת הַלִּילָה
from the level of the King of kings, the Holy One, blessed be He—the level of <i>Malchus</i> of <i>Ein Sof</i> ,	מִבְּחִינָת מֶלֶךְ מֶלֶכִים הַמֶּלֶךְ הַהַקְבִּיב – בְּחִינָת מֶלֶכּוֹת דָּאוֹן-סּוֹן
which is the level of the light of the candle, and then it becomes <i>matzos</i> with a <i>vav</i> to indicate the drawing down.	שְׁהָיָה בְּחִינָת אָוֶר הַגָּר, וְאֵז נַעֲשֵׂת מַצָּות בְּנוּ – לְהַזּוֹרָת עַל הַהַמְשָׁכָה
Therefore, in the eating of the seven days, which was after the revelation when the King of kings revealed Himself to them,	וְלֹכְן, בְּאַכְּלָת שְׁבָעַת הַיּוֹם – שְׁהָיָה אַחֲר הַגִּילּוּי, שְׁנַגְּלָה עַלְיָהָם מִמּוֹתָה

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

it is said <i>matzos</i> with a <i>vav</i> , etc., for then the light and the revelation was already drawn through the level of oil and wick to illuminate the darkness of the exile of Egypt, which is the concept of “ <i>a candle is a mitzvah</i> ”—the level of <i>matzah</i> with the addition of <i>vav</i> , which are the letters of <i>mitzvah</i> .	נאמר מצות בו כו, כי אז כבר נמשך האור והגילוי על כדי בוחינת שמן ופתילה
And there is also to interpret <i>matzah</i> as the language of <i>strife and contention</i> ,	ולקair את החשך דגולות מזכירים, שהוא ענין גור מצוה – בוחינת מצה עם תוספת זו, שהם אותיות מצוה – ועוד יש לפרש מצה לשון מצה ומריבה
and that is because the <i>matzah</i> is the aspect of nullifying the <i>yesh</i> (ego/existence),	ונינו כי הפה – היא בוחינת ביטול הייש
for the <i>yesh</i> is still in full strength,	שניש – הוא עדין בשלימותו
and this is what is said: “ <i>for the nation fled</i> ”, that they fled from evil,	ונזהו שפאמר: כי ברה העם – שברחו מן הארץ
for the evil was still strong within them, only that they fled from the evil,	כי הארץ – היה עדין בתוכה אצלם, רק שברחו מן הארץ
as it is written in <i>Tanya</i> ,	כמו שכתוב בספר של בinyanim
and therefore there must be <i>matzah and contention</i> —in the aspect of war with the animal soul,	ולכו ארייך ליה מצה ומריבה – בוחינת מלחמה עם הנפש היבשתית
in order that there should be nullification of the <i>yesh</i> , etc.	כדי שיהיה ביטול הייש כו'
And this is the concept of <i>guarded matzah</i> , as it is written: “ <i>And you shall guard the matzos</i> ”,	ונזהו ענין מצה שמורה, כמו שכותוב: ושמרתם את המצות,
for behold, the night is the aspect of concealment and hiding,	בוחינת יש עדין בשלימותו
the level of <i>yesh</i> still in completeness,	ראק שפה – היא בוחינת ביטול הייש, מכל מקום – כי השם הוא בשלימותו
only that the <i>matzah</i> is the aspect of nullifying the <i>yesh</i> —nevertheless, the <i>yesh</i> is in full force,	ונאפילו במשמיש הגר לקair את החשך דלילה
and even when the candle is drawn to illuminate the darkness of the night,	הנה הלילה – הוא חשך עדין כמו שיהיה לפניהם
behold, the night is still darkness as it was before,	ראק שהבר מAIR את החשך, מכל מקום הלילה עצמה – הוא כמו שיהיה לפניהם
only that the candle illuminates the darkness—nevertheless, the night itself is as it was before.	ונזהו מה שכתבוב: ליל שמורים הלילה זהה כו'
And this is what is said: “ <i>A night of guarding is this night...</i> ”,	שלילה – הוא חשך עדין, רק שמנשך בו בוחינה זו
that the night is still darkness, only that within it is drawn this level to illuminate the darkness—	ולקair את החשך

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

nevertheless, it must be “ <i>a night of guarding</i> ”, that there is a need for guarding,	מכל מקום – אֲרֵיךְ לְהִיּוֹת לִיל שָׁמֹורִים, שָׁאֲרֵיךְ שָׁמִירָה,
for since the <i>yesh</i> —which is the evil in the traits—is in full force and in its place,	שָׁמָמָר שְׁהִישׁ – שַׁהְיוֹא הַרְעָה שְׁבָמָדֹת – הוּא בְּשָׁלִימָתוֹ וּבְאַקְוֹמוֹ
therefore there must be guarding in life so that one not fall God forbid into <i>yeshus</i> (ego), etc.	לְכֹן – אֲרֵיךְ בְּתִים שָׁמִירָה שְׁלָא יִפּוֹל ס"ו בִּישׁוֹת כּוֹ
And just as in physicality, at night there are damaging forces,	וּכְמוֹ שְׁבָגְשָׁמִיוֹת – בְּלִילָה מָצִיָּוָן מַזְיקָיוֹ
and this is the idea of “ <i>three watches are in the night...</i> ”, the first is a donkey braying,	וְזֹה עֲנָנוּ גַּי מִשְׁמָרוֹת הַנִּילָּה, רָאשׁוֹנָה – חָמֹר נֹעֵר,
which is the aspect of kelipos, and therefore there must be guarding.	שַׁהְוָא בְּחִינָת קָלִיפּוֹת, לְכֹן אֲרֵיךְ שָׁמִירָה
And this is the concept of <i>guarded matzah</i> .	וְזֹה עֲנָנוּ מָחָה שָׁמֹוקָה
And further, there must also be the level of <i>maror</i> (bitter herb), for there must be three things: <i>Pesach, matzah, and maror</i> ,	וְעַד אֲרֵיךְ לְהִיּוֹת בְּחִינָת מָרוֹר, שָׁאֲרֵיךְ לְהִיּוֹת גַּי דְּבָרִים: פֵּסֶח, מַצָּה, וּמָרוֹר
for the <i>maror</i> is the middle line, the level of mercy, as is the arrangement in which we arrange them on the Seder plate.	שַׁהְמָרוֹר הַוָּא קָו הַאַמְצָעִי, בְּחִינָת רַחֲמִים, כַּפִּי הַפְּדָר שַׁמְסָדִים עַל הַקָּעָרָה
And the question was explained in Likkutei Torah (in the maamar <i>Kol Dodi</i>),	וּנְתַבְּאֵר הַקְשִׁיא בְּלִקְוּטֵי תָּרוּהָ (בְּד"ה קָוָל דּוֹדִי)
that seemingly, <i>maror</i> is the left line, the level of <i>gevurot</i> (severities),	שְׁלַכְאֹרָה הַמָּרוֹר הַוָּא קָו הַשְּׁמָאל, בְּחִינָת גְּבוּרוֹת
but the idea is that through the aspect of bitterness, one arouses the drawing of great mercy.	אָכְלֵה הַעֲנָנוּ הַוָּא – שָׁמֶפְנִי שְׁבַבְחִינָת מְרִירֹות מַעֲזֵיר הַמְּשֻׁכְתָּה רַחֲמִים רְבִים
For the level of mercy only applies to someone who is on a low level and is not doing well;	כִּי בְּחִינָת רַחֲמִים אִינּוֹ שִׁיקָּא אֶלָּא עַל מַי שַׁהְוָא בְּמִדְרָגָה הַמְּתַחְזָנָה וְאֵין טוֹב לוֹ
but for one who is on a high level and lacks nothing, mercy does not apply to him at all.	אָכְלֵעַל מַי שַׁהְוָא בְּמִדְרָגָה הַעֲלִיָּנָה וְאִינּוֹ חֲסֵר לוֹ כָּל – לֹא שִׁיקָּא עַלְיוֹ רַחֲמִים כָּל
And to arouse the level of mercy, it is by contemplating how creation is <i>yesh me'ayin</i> (something from nothing),	וּלְעֹזֵר בְּחִינָת רַחֲמִים – הַוָּא עַל יְדֵי שִׁיקְבּוֹנָן אֵיךְ שְׁהַבְּרִיאָה הִיא יִשְׁמַעְמָן
from the level of [G-d's] name and just a mere ray of light,	מִבְּחִינָת שֵׁם וְהַאֲרָה בְּעַלְמָא בְּלֶכֶד
and how much more so when one is drawn after physical desires, that one distances greatly from the light of His countenance, may He be blessed.	וְכָל שְׁפָנוּ כְּשַׁגְמַשְׁגָה אַחֲרֵ תְּאוֹוֹת גְּשָׁמִיוֹת – שְׁמַתְרַחַק מַאֲדָמָא פְּנֵיו יִתְבְּרַךְ

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מץ' זו - תרכ"ט

5629/1869

And through this bitterness, he arouses great mercy upon his soul, etc.	וועל ידי מרים זו – מעורר רחמים רבים על נפשו כו'
And it is written: "And I carried you on eagles' wings and I brought you to Me,"	ובכתוב: וְאֵשָׁא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׁרִים וְאֵבָא אֶתְכֶם אֶלְיָהּ
that through the aspect of mercy, "I brought you to Me."	שעל ידי בבחינת רחמים – אביה אֶתְכֶם אֶלְיָהּ
(And it is found that the three things—Pesach, matzah, and maror—	ונמצא שהג' דברים: פסח, מצה, ומרור)
<i>Pesach</i> is the level of leaping—drawing down <i>Malchuscha</i> into the level of matzah,	פסח – היא בבחינת קדילוג, בבחינת המשכת מלכיתך לבחינת מצה
which is the nullification of <i>yesh</i> , through the <i>maror</i> , the middle line—the level of mercy).	שהוא ביטול קיש – על ידי המרור, קו האמצעי, בבחינת רחמים).
And now it will be understood the concept of <i>chippazon</i> (haste), for behold, the <i>chippazon</i> of Egypt is understandable,	ומעתה יובן עבון חפזון, דהננה חפזון דמקרים – ניחא
and the concept of the <i>chippazon</i> of Israel is like what is explained in Tanya, that there are two levels in avodah: <i>iskafya</i> and <i>ishapcha</i> .	ועבון חפזון דישראל – הוא על דרך מה שגנבתאар, בתניא, שיש בבחינות בעבורה: אתקפיא ואתהפקא
That the level of <i>ishapcha</i> is when the evil is already transformed, as it is written: "Lovers of Hashem hate evil,"	שבבחינת אתקפיא – היא כאשר כבר נהפקה רע, וכמו שפטוב: אוקבי ה שנאו רע
loathing evil, which is even more than hating evil—and this is the level of tzaddikim.	מוואס ברע – שהוא עוד יותר משנאו רע, וזהו בבחינת צדיקים
And the level of <i>beinonim</i> is the level of <i>iskafya</i> , that the evil is in its strength as it was naturally,	ובבחינת ביןונים – היא בבחינת אתקפיא, שהרע הוא בתוקפו בתקונו
only that the mind rules over the heart.	ברק שМОוח שליט על הלב
And the advice for <i>beinonim</i> is to flee from evil—and this is the concept of the Exodus from Egypt, about which it is said "for the nation fled",	והעזה לביוןנים – לברוח מן הרע, וזהו עבון יציאת מקרים שאמור בה: כי ברוח העם
that they fled from the evil,	שברחו מן הרע
and the fleeing is through Torah, which is to connect thought, speech, and action to Torah and mitzvos—	והבריה – היא בთורה, הינו: לקשר מוח דיבור ומעשה ב תורה ומצוות
that is, to connect one's thought and speech to the thought and speech of Torah,	הינו: לקשר מוח שבתו ודברו במתשבת ודברו, בתורה,
and one's action to the action of mitzvos, and through this, automatically the negative middos are nullified.	ומעשיה במעשה המצוות, ועל ידי זה מפילה יתבטלו, המודת הרעות,

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869

For the middos are the emotions of the person, and when one connects one's thought, speech, and action to those of Torah and mitzvos—	כפי המידות – הם מידות האדם, וככל שמקשר מז"ה ד"מ – במו"ח ד"מ דתורה ומיצות
even though moach-dibur-maaseh are only garments—nevertheless, they are the garments of Hashem, and also the power was given that the mind should rule over the heart, and therefore the bad middos are nullified through this, being in the level of <i>iskafya</i> , nullifying the <i>yesh</i> , etc.	אף על פי שם"ה ד"מ הם רק לבושים, מכל מקום – הם מז"ה ד"מ של הקב"ה וגם נתנו ה' כח להיות מז"ה שליט על הלב, וכן מתחבטים, המידות הרעות על ידי זה.
And this is the concept of <i>chippazon</i> of Israel, which is the level of fleeing from evil, etc., and that is because the evil is still in its strength, and therefore it had to be “ <i>for the nation fled</i> .”	וזהו עבנו חיפזון דישראל – שהוא בבחינת ברירה מז"ה, ברור כו' וקיינו מפנוי שהרע עדין בתקופו, וכן ארך להיות כי ברוח קעם
And this is the parable of lighting the candle at night: that night is the level of darkness and remains as it was, only that the candle illuminates the darkness—and it extinguishes.	וזהו המשל שהרlik את הנר בלילה, שהלילה – הוא בבחינת חשך והוא עדין כמו שהוא רק שהריר מאיר את החשך, וככזה
For a transgression extinguishes a mitzvah, i.e., the level of the candle of mitzvah is extinguished by a transgression.	כפי עבירה מכביה מז"ה, כיינו: בבחינת נר מז"ה – מכביה, עבירה
Therefore, Israel after the Exodus were in alternating levels: sometimes like this, sometimes like that (i.e., sometimes they sinned and were on a low level, and when they repented they rose).	ולכון ישראל אחר יציאת מצרים – כיו במקורות פעעם כה ופעם כה (ר"ל: פעעם חטאוי וקיו במדורה שפלה, וככל שעשיו תשובה – נתעלו)
And a transgression does not extinguish Torah, for Torah is the level of <i>Torah Or</i> (Torah of light), etc.	ואין עבירה מכביה תורה, כי תורה היא בבחינת תורה אור כו'
And behold, all this is because the redemption was through flesh and blood,	והנה כל זה – הוא מפנוי שהגאלה היתה על ידי בשר גדם
for the human body is transient and perishable—even Moshe Rabbeinu, peace be upon him.	כפי גוף האדם – הוא הווה וונפס, ואפל"ו משה רבינו, עליון השלום
Therefore, the root of its drawing is from a place that changes.	ולכון שרש המשכחו – הוא מאמר דמשתני
But in the future, the redemption will be by the Holy One, blessed be He,	אבל לעתיד – תהיה הגאלה על ידי הקב"ה
and therefore there will not be changes, because it will be from the level of “ <i>I, Hashem, have not changed</i> .”	ולכון לא יהיה שינויים, כי יהיה מבחן אני הו' לא שניתי,

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מְצָהָה זָה - תְּרִכְבִּת

5629/1869

And this is what is written regarding the future: “ <i>And the light of the moon shall be as the light of the sun,</i> ”	ונזהו שפטוב לעתיד: וקהה אור כלבנה כאור חמה
that the night itself will shine like the day—the level of the <i>sun of Hashem</i> , etc.	,שהילקה עצמו – ביום פAIR, ב Hintut שמש הווי כו'
And it will be similar to the level of <i>ishapcha</i> , and therefore “ <i>you shall not go out in haste</i> ”,	,ויהה על דרך ב Hintut את הפקא, וכן לא ב חפazon מצאו
for there will be no need to flee from evil, for the entire world will be refined,	,שלא יצטרכו לברת מן הרע, שבל העולם יזדקף
and “ <i>the light of the moon shall be as the light of the sun</i> ”,	ונזהו אור כלבנה כאור חמה
and automatically the person too will be refined, as it is written:	: ומפיא לא יזדקף האדם גם כן, וכמו שפטוב
“ <i>And I will remove the heart of stone from your flesh,</i> ”	,ונחסירתי את לב האבן מברךם
and “ <i>the spirit of impurity I will remove from the earth,</i> ”—that there will be no evil at all.	ואת רוח הטהומת אעביך מן הארץ – שלא יהיה רע כל
And therefore “ <i>you shall not go out in haste</i> ”, but “ <i>in calmness and rest you shall be saved</i> ”,	,ולכן לא ב חפazon מצאו, אלא בשוה ונחת תושען
which is the level of settled awareness (<i>yishuv hada'as</i>).	שהוא ב Hintut ישוב הדעת
But the Exodus from Egypt, since it was only <i>bitul ha-yesh</i> (nullification of ego), while the evil was still in force,	אבל יציאת מזרים – מאחר שהוא רק בטיל הייש, שהרע עדין בתקופה
it had to be “ <i>for the nation fled</i> ”—the level of <i>chippazon</i> .	,קהה אריך להיות כי ברה העם, ב Hintut חפazon
And therefore in the Exodus it is written: “ <i>And the children of Israel went up armed</i> ”,	,ולכן ב יציאת מזרים ב טוב: ותחמשים עלו בני ישראל
that they ascended with weapons—sword and bow of prayer.	,שעלו ב כל זון: קרב וקשות דתפהלה
But in the future, it is written: “ <i>And they shall beat their swords into plowshares</i> ”,	אבל לעתיד כתוב: וכ��תו שרבותיהם לאותם
for they will not need them at all, for the reason explained above—and this is sufficient.	, שלא יצטרכו זהה כל, מטעם הנזבר לעיל, וכי לא בינו.
And the concept of <i>chippazon</i> (haste) of the Shechinah: for behold, it is written “ <i>The voice of my beloved... skipping, jumping</i> ”,	ונני חפazon דשכינה, כי הנה כתיב: קול דודי כו מרג' – מקפץ
which is the aspect of <i>chippazon</i> , but this is a drawing from above to below,	שהוא ב Hintut חפazon, אבל זהו הנטשכה מלמעלה, למטה,
and therefore it is not a proof, only a “ <i>reminder to the matter.</i> ”	,ולכן איןנו ראייה אלא רק זכר לדבר

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מְצָהָה זֹ – תְּרֵכְיַת

5629/1869

However, in a similar way, it was also in the level of the Shechinah—	ונאף-על-פייכן – עד"ז היה גם בבחינת השכינה	
the level of <i>Malchus of all the worlds</i> ,	בחינת מלכות כל עולמים	
"Who dwells with them in the midst of their impurity" during exile,	השוכן אף בתוך טמאם בגלות	
which was in the aspect of <i>chippazon</i> from below to above—to exit from exile and to receive the light and radiance from the level of <i>My beloved</i> ,	– שהיתה בבחינת חפazon מלמטה למטה	לצאת מן הגלות ולקבל את האור והזיו מבחן דודי
which is drawn in <i>chippazon</i> from above to below.	שנמשך בחפazon מלמטה למטה	
And it is like the analogy of someone sitting in prison in darkness—	– והרי זה במשל מי שি�ושב בבית האסורים בחשך	
that when a candle is brought to him, he is rushed and longs for the candle, etc.	שכשאבים לו נר – הוא מחה ומתאוה לנר כו'	
And from here it is understood the advantage that there is in <i>chippazon</i> ,	ומעתה יובנו הפעלה שיש בחפazon	
for behold, there is an advantage in <i>iskafya</i> over <i>ishapcha</i> :	כى הבה יש יתרון הפעלה באחפפי על בוחנת אתחפה	
that in <i>ishapcha</i> , once the middos are already transformed, there is no more work in it;	שבאתחפה – כשהבר נתקכו המידות – אין בזה עוד עבודה,	
but <i>iskafya</i> —the evil is in its strength,	אבל אתחפה – הרע בתוקפו	
and "when the other side is subdued, the glory of the Holy One, blessed be He, is elevated in all worlds,"	וכדאיתפפי סתרא אחרא – אספליק יקרא דקודה שא, בריך הוא בכלה עולם	
from this is drawn the supernal pleasure,	שנמשך בוחנת התענוג העליון מזוה	
and it is like the concept of victory in battle—that there is wondrous delight in it, etc.	והוא כמו עניין נצחון מלחתה – שיש תענוג נפלא בזה כו'	
And therefore the commandment to eat matzah is to remember that "in haste you went out of Egypt",	ולכן הצווי על אכילת מצה – שתוcer שבחפazon יאטה, ממצרים	
for in this level there is an advantage and superiority, etc.	שיש בוחנה זו יתרון ומעלה כו'	
And this is "This matzah..." because it did not have time to rise, "for they were driven out... and they hurried to leave",	וזהו מצה זו כו' – על שם שלא הפסיק כו' כי גרשו כו' ונחפו לילכת	
and therefore it did not leaven, and from this comes the primary reason for eating matzah, as explained above—and this is sufficient.	לכן לא חמץ, ומזה הוא עקר הטעם על אכילת מצה, פניך לעיל, ודי לאבין	

Rebbe Maharash

Torahs Shmuel

מצאה זו - תרכ"ט

5629/1869